

ΚΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΑ :

1) ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΥ 32,43

2) Α΄ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ 17,39

3) ΙΕΖΕΚΙΗΛ 19,9

Υ Π Ο

ΗΛΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἐντεταλμένου Ὑφηγητοῦ

1) Δευτερονομίου 32,43

Τὸ Δευτερονομίου 32,43 ὡς ἐμφανίζεται σήμερον εἰς τὸ κείμενον τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα πρόκαλεῖ ἐντύπωσιν διὰ τὴν ἕκτασιν καὶ τὰς ἐπαναλήψεις. Ὡς ἐκ μιᾶς προχείρου συγκρίσεως πρὸς τὸ πρωτότυπον συνάγεται τοῦτο ὀφείλεται εἰς πολλαπλῆν μετάφρασιν. Ὁ στίχος τοῦ πρωτοτύπου ἀπαρτίζεται ἐκ δύο ἡμιστιχίων, περιλαμβανόντων τέσσαρας προτάσεις ὡς ἀκολούθως:

*Αἰνέσατε, ἔθνη, τὸν λαὸν αὐτοῦ!
ὅτι ἐκδικεῖται αἷμα δούλων αὐτοῦ
καὶ ἀνταποδίδει εἰς τοὺς ἐχθροὺς (θλιβόντας)
καὶ καθαριεῖ (ἐξιλεώνει) τὴν γῆν τοῦ λαοῦ.*

Ἐν τῇ μεταφράσει ἐμφανίζονται δύο μεταφράσεις τῆς πρώτης προτάσεως (1 καὶ 3), τρεῖς τῆς δευτέρας προτάσεως (2,4 καὶ 5), δύο τῆς τρίτης (6 καὶ 7) καὶ μία τῆς τετάρτης (8), κατὰ τὴν ἐξῆς σειρᾶν:

- (1) *Εὐφράνθητε, σδρανοί, ἅμα αὐτῷ,*
- (2) *καὶ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ θεοῦ·*
- (3) *εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ,*
- (4) *καὶ ἐπισχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ·*
- (5) *ὅτι τὸ αἷμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκδικᾶται,*
- (6) *καὶ ἐκδικήσει καὶ ἀνταποδώσει δίκην τοῖς ἐχθροῖς*
- (7) *καὶ τοῖς μισοῦσιν ἀνταποδώσει*
- (8) *καὶ ἐκκαθαριεῖ Κύριος τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.*

Ἐκ τούτων μὲν ἀρχικὴ μετάφρασις, καταγομένη ἐκ τῶν Ἑβδομήκοντα, πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὀλιγότερον πιστὴ πρὸς τὸ πρωτότυπον, δηλαδὴ αἱ προτάσεις 1-2-6 (βλέπε σχῆμα), ἡ δὲ μεταγενεστέρα καὶ πιστοτέρα μετάφρασις, δηλαδὴ αἱ προτάσεις 3-5-7-8, ἐγρᾶφη ἀσφαλῶς μεταξύ τῶν στίχων—ἐβραϊομαθοῦς τινος διαπιστώσαντος τὴν ἐσφαλμένην μετάφρασιν—καὶ εἰς τὴν πρώτην

ἀντιγραφὴν ἔλαβε κανονικῶς θέσιν ἐντὸς τῆς μεταφράσεως, ὁμοῦ μετὰ μιᾶς γλώσσης εἰς τὴν πρώτην μετάφρασιν, δηλαδὴ τῆς προτάσεως 4. Ἡ πρότασις 6 τῆς μεταφράσεως ἀποδίδει περιληπτικῶς τὸ δεύτερον ἡμιστίχιον τοῦ πρωτοτύπου, διὰ τοῦτο κατατάσσεται εἰς τὴν πρώτην μετάφρασιν. Τὴν διαδικασίαν τῆς διευρύνσεως τοῦ στίχου παριστᾷ τὸ ἀκόλουθον σχῆμα :

ΗΜΙΣΤΙΧΙΟΝ Α'		ΗΜΙΣΤΙΧΙΟΝ Β'	
πρότασις α'	πρότασις β'	πρότασις γ'	πρότασις δ'
(1) Εὐφράνθητε, οὐρανοί, ἅμα αὐτῷ	(2) καὶ προσκυνήσωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ θεοῦ·	(6) καὶ ἐκδικήσει καὶ ἀνταποδώσει	
(3) Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ	(5) ὅτι τὸ αἷμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκδικᾷται	(7) καὶ τοῖς μισοῦσιν ἀνταποδώσει	(8) καὶ ἐκαθαριεὶ Κύριος τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
Ἀκύλας : αἰνοποιήσατε ἔθνη λαὸς αὐτοῦ			
Θεοδοτίων : ἀγαλλιάσατε ἔθνη λαὸς αὐτοῦ			

Συνάγεται ἡ ἀρχαιότης τῆς μεταφράσεως τῶν προτάσεων 1-2-6 καὶ τὸ μεταγενέστερον τῆς μεταφράσεως τῶν προτάσεων 3-5-7-8, διότι ἡ δευτέρα μετάφρασις συγκρινομένη πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐμφανίζεται μεταφράζουσα τὸ μέχρις ἡμῶν μασωριτικὸν κείμενον. Αἱ ἀποκλίσεις ἀπὸ τούτου εἶναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται μᾶλλον εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ δευτέρου μεταφραστοῦ νὰ ἀνεύρη ἐτέραν λέξιν πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ἐβραϊκοῦ יְיָ יְיָ יְיָ. Ἡ ἀρχαιότης τοῦ μασωριτικοῦ κειμένου συνάγεται καὶ ἐκ τμήματος μεταφράσεως τοῦ στίχου ὑπὸ τοῦ Ἀκύλα καὶ τοῦ Θεοδοτίωνος, τὸ ὅποιον διεσώθη εἰς τὸν ἔργον τοῦ Εὐσεβίου Καισαρείας, Εὐαγγελικὴ Ἀπόδειξις Β, I (ΒΕΗΕΣ τόμ. 27, 59). Τοῦτο προϋποθέτει τουλάχιστον ὡς πρὸς τὴν πρώτην πρότασιν, τὸ αὐτὸ πρωτότυπον πρὸς τὸ κείμενον τοῦ β' μεταφραστοῦ. Κατὰ συνέπειαν ἐκ τοῦ στίχου Δευτερονομίου 32,43 ἀκολουθοῦν τὸ πρωτότυπον μόνον αἱ προτάσεις 3-5-7-8, εἰ καὶ μετὰ τινων ἀποκλίσεων ἐποσειωδῶν ἡμῶν. Ἀλλὰ ἡ μετάφρασις αὐτῆ δὲν προέρχεται ἐκ τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ ἡ διατήρησις αὐτῆς, ὅπως καὶ ἄλλων ἐν τῷ κειμένῳ τῶν Ἑβδομήκοντα, θέτει θέμα ἀποκαθάρσεως τοῦ κειμένου τούτου καὶ ἀναθεωρήσεως, διότι ἢ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ κείμενον τῶν Ὁ' ἄνευ διορθώσεων, ἢ ἐφ' ὅσον γίνουσι δεκταὶ αἱ διορθώσεις τότε πρέπει νὰ ἀπομαχρυνθοῦν αἱ ἀνεπιτυχεῖς μεταφράσεις. Ἡ διατήρησις ἀμφοτέρων δημιουργεῖ σύγχυσιν καὶ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ.

2) Α' Βασιλειῶν 17,39

Ἐκ μακροῦ χρόνου ἐτονίσθη παρ' ἡμῶν¹ ὅτι δέον νὰ μελετηθῶσι συστηματικῶς πᾶσαι αἱ δυσχέρειαι, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, εἰς ἐκείνας ἰδιαιτέρως τὰς περιπτώσεις, τὰς ἐμφανιζούσας διαφορὰν ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ. Τοῦτο καθίσταται ἐπιβεβλημένον τόσον διὰ τὰ θεολογικοῦ περιεχομένου τεμάχια ὅσον καὶ διὰ τὰ ἱστορικοῦ περιεχομένου τοιαῦτα, ὡς λ.χ. διὰ τὸ Α' Βασιλ. 17,39 τῶν Ο'.

Τὸ χωρίον τοῦτο εἰς τοὺς Ο' διαφέρει πῶς τοῦ πρωτοτύπου ὡς κατωτέρω :

Μετάφρ. τῶν Ο'	Μετάφρ. ἑβραϊκοῦ	Μασωρ. κείμενον
Καὶ ἔξωσεν τὸν Δαυὶδ τὸν ρομφακὸν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ μανδύου αὐτοῦ.	Καὶ ἔξωσεν ὁ Δαυὶδ τὴν ρομφαλά αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ μανδύου αὐτοῦ.	וַיַּחַגְר דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ סַעַל לְסָדְיוֹ וַיֵּאֵל לְלַכְתּ כִּי לֹא נִסְה רִיאָסָר דָּוִד אֶל שְׂאוּל לֹא אוֹכַל לְלַכְתּ בְּאַהֲלָה כִּי לֹא נִסִּיתִי וַיִּסְרָם דָּוִד סַעֲלִיו
Καὶ ἐκοπίασεν περιπατήσας ἄπαξ καὶ δις.	Καὶ ἤρξατο πορεύεσθαι, διότι δὲν ἐπέπρασε.	
Καὶ εἶπεν Δαυὶδ πρὸς Σαούλ: «Ὁὐ μὴ δύνωμαι πορευθῆναι ἐν τούτοις, ὅτι οὐ πεπεράμαι».	Καὶ εἶπεν Δαυὶδ πρὸς Σαούλ: «Δὲν δύνωμαι νὰ πορευθῶ ἐν αὐτοῖς, διότι δὲν ἐπέπρασα».	
Καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ.	Καὶ ἀφῆρεσεν ταῦτα ὁ Δαυὶδ ἀπ' αὐτοῦ.	

Αἱ διαφοραὶ ἐντοπιζόνται εἰς τὴν φράσιν τῶν Ο' «καὶ ἐκοπίασεν περιπατήσας ἄπαξ καὶ δις»², τὸ ὁποῖον ἀποδίδει τὸ ἑβραϊκὸν **וַיֵּאֵל לְלַכְתּ כִּי לֹא נִסְה** («καὶ ἤρξατο πορεύεσθαι (ὁ Δαυὶδ), διότι δὲν ἐπέπρασε»). Ἡ πρώτη φράσις τῶν Ο' («καὶ ἐκοπίασεν περιπατήσας») δὲν προῆλθεν ἀπὸ διάφορον κείμενον, ἀλλὰ ἀπὸ διάφορον, ἀτελῆ κατανόησιν τῆς φράσεως ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ.

1. Β. Βέλλα, Ἡ σημασία τῶν διπλῶν μεταφράσεων ἐν τῷ κειμένῳ τῶν Ο'. Ἀθήναι 1936 σ. 3 ἐξ. Τοῦ Ἰδίου, Κύρια προβλήματα τῆς ἐρεύνης τῶν Ο'. Ἀθήναι 1940 σ. 4 ἐξ.

2. Ἡ μετάφρασις τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀθ. Χαστούπη. Ἡ Ἁγία Γραφή, Τόμ. Α' Παλαιὰ Διαθήκη. Ἀθήναι 1960, σελ. 685, ἀποδίδει τὴν φράσιν ὡς ἐξῆς: «Καὶ οὗτος /ὁ Δαυὶδ/ εἰς μάτην ἠγωνίζετο νὰ προχωρήσῃ, διότι δὲν εἶχε δοκιμάσει αὐτὰ». Ἡ Βουλγάτα μεταφράζει: «Accinctus ergo David gladio eius super veste sua coepit temptare si armatus posset incidere non enim habebat consuetudinem dixitque David ad Saul non possum sic incidere quia nec usum habeo et deposuit ea».

Ἐπισημασθέντος ὅτι ἡ ἀπόδοσις τοῦ **לָאֵי** ὡς μὴ τετελεσμένον ἐκ ρίζης **לָא** (=κοπιᾶζω) καὶ οὐχὶ ὡς εἶναι ὄρθον ἐκ ρίζης **לָאֵי** (=ἄρχομαι).

Ἡ σύνδεσις τοῦ ῥήματος τούτου μετὰ ῥήματος σημαίνει τὴν ἐναρξίν τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος καθοριζομένου ἔργου ἢ πράξεως. Ὁμοίαι σύνδεσις τοῦ ῥήματος τούτου μετὰ συνεζευγμένου ἢ μὴ ἀπαρεμφάτου παρατηρεῖται καὶ εἰς ἕτερα χωρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης³, εἰς 19 περιπτώσεις. Οἱ Ἑβδομήκοντα τὰς 11 ἐξ αὐτῶν ἀποδίδουν ὀρθῶς διὰ τοῦ «ἄρχομαι»⁴ καὶ μόνον εἰς τὰς ὑπολοίπους 8 ἀποκλίνουν.⁵ Ἡ ὑπὸ ἐξέτασιν φράσις ἀνήκει εἰς τὰς ὀκτὼ ἀποκλινοῦσας. Εἰς τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ἐνὸς ῥήματος διὰ τοῦ ἐτέρου (τοῦ **לָאֵי** διὰ τοῦ **לָאֵי**) κατέληξεν πιθανῶς ὁ μεταφραστὴς οὐχὶ ἐξ ἀγνοίας, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ ἀκολουθοῦσα αἰτιολογικὴ πρότασις ἦτο ἀσαφὴς πως, καὶ δὲν ἦδύνατο νὰ μεταφράσῃ ταύτην. Οὕτω κατέληξεν εἰς παράφρασιν παραλείψας τὴν αἰτιολογικὴν πρότασιν. Τὸ ἑβραϊκὸν ἔχει : **כִּי לֹא נָסַד** «διότι δὲν ἐπέπραξε...»⁶. Ὁ Δαυὶδ ἐνεδύθη τὴν πανοπλίαν τοῦ Σαοὺλ καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ, διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ, ἐὰν δύναται νὰ κινηθῇ εὐχερῶς φέρων ταύτην, διότι δὲν ἦτο ἠσκημένος πρὸς τοῦτο. Τοῦτο ἀποδίδουν ἐλευθέρως οἱ Ο', μὴ δυνηθέντες προφανῶς νὰ κατανοήσουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀπωσδήποτε σκοτεινοῦ **נָסַד**, καὶ κατ' ἀνάγκην ἀπέδωσαν ἐλευθέρως καὶ τὴν κυρίαν πρότασιν.

Διαφορὰ μετὰξὺ πρωτοτύπου καὶ μεταφράσεως παρουσιάζεται ὁμοίως εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου, ἔνθα οἱ μὲν Ο' ἔχουν «καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ», τὸ δὲ ἑβραϊκὸν «καὶ ἀφήρεσεν αὐτὰ ὁ Δαυὶδ ἀπ' αὐτοῦ». (**וַיִּסְרֶם יְהוָה מֵעָלָיו**). Δὲν φαίνεται ὅτι οἱ Ο' ἀνέγνωσαν **וַיִּסְרֶם** (κατὰ τὴν BH 3), ἀλλὰ ἀπέδωσαν

3. Γεν. 18,27,31. Ἐξ68. 2,21. Ἰησ. Ναυῆ 17,12. Κριτῶν 1,27,35· 17,11. Α' Βασ. 12,22. Β' Βασ. 7,29. Α' Παραλ. 17,27. Ὡσ. 5,11. Δευτ. 1,5 καὶ Κριτ. 19,6. Ἰησ. Ναυῆ 7,7, Δ' Βασ. 5,23· 6,3. Ἰώβ. 6, 9,28. Α' Βασ. 17,39.

4. Γεν. 18,27 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἠρξάμην λαλῆσαι». Κριτ. 1,27 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «καὶ ἤρατο». Κριτ. 1,35 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «καὶ ἤρατο». Κριτ. 17,11 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἤρατο παροικεῖν». Β' Βασ. 7,29 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἠρξάμην». Ὡσ. 5,11 (**וַיִּסְרֶם** ἡ), Ο' «ἠρξάμην». Α' Παραλ. 17,27 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἠρξάμην τοῦ εὐλογεῖν». Κριτ. 19,6 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' (A) ἠρξάμενος, (B) ἔγχε, Ἰώβ 6,9 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἠρξάμενος ὁ Κύριος». Ἰησ. Ναυῆ 17,12 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «καὶ ἤρατο ὁ Χαναναῖος κατοικεῖν» Δευτ. 1,5. **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἠρξάμην M. διασαφῆσαι».

5. Γεν. 18,31 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἔχω λαλῆσαι». Ἰησ. Ναυῆ 7,7 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἔχω λαλῆσαι». Δ' Βασ. 5,23 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἔχω λαλῆσαι». Δ' Βασ. 6,3. **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «ἐπιεικέως δεῦρο». Ἰώβ 6,28 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «κατακλίθη». Ἰώβ 6,28 **וַיִּסְרֶם** ἡ, Ο' «κατακλίθη».

6. Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ρίζης **נָסַד** βλ. Ἑλλά Β. Οἰκονόμου, Πειρασμαὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, Ἀθήναι 1965, σελ. 2 ἐξ. Πρβλ. Otto Eissfeldt, Zwei verkannte militär-technische Termini im Alten Testament, *Vetus Testamentum*, V(1955), 236. L. Köhler-W. Baumgartner, *Lexikon in Veteris Testamenti Libros*, Leiden 1958.

τὴν Ἰφείλ διάθεσιν τοῦ πρωτοτύπου ἄνευ ὑποκειμένου, παραλείψαντες μὲν τὸ ὑπάρχον ἤδη εἰς τὴν προηγουμένην φράσιν ὑποκείμενον «Δαυίδ», ἀδυνατοῦν-τες δὲ νὰ ἀποδώσουν ἐπακριβῶς τὴν Ἰφείλ διάθεσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Ἡ ὀρθὴ ἀπόδοσις ταύτης θὰ ἦτο «καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Δαυίδ νὰ ἀφαιρέσουν αὐτὰ (δηλ. τὸν ὄπλισμόν) ἀπὸ αὐτοῦ».

Νομίζω ὅτι ἐδῶ ἔχομεν ἓνα μεταφραστὴν, ὁ ὁποῖος καταφεύγει εἰς ἐλευ-θέραν μετάφρασιν λόγῳ τῆς δυσχερείας, τὴν ὅποیان παρουσιάζει ἡ μετάφρασις μιᾶς λέξεως καὶ θυσιάζει τὸν σημειτισμὸν χάριν τῆς ἑλληνοπρεποῦς ἀποδόσεως. Εἶναι ἡ μετάφρασις αὕτη ἓν χαρακτηριστικὸν δεῖγμα τῆς μεταφραστικῆς ἀρ-χῆς, καθ' ἣν ὁ μεταφράζων πρέπει, διατηρῶν τὸ περιεχόμενον τοῦ πρωτοτύ-που, νὰ παρουσιάσῃ σαφῆ διὰ τὸν ἀναγνώστην αὐτοῦ μετάφρασιν.

3) Ἰεζεκιήλ 19,9

Τὸ χωρίον Ἰεζεκιήλ 19,9 ὡς ἔχει εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα διαφέρει πῶς τοῦ πρωτοτύπου καὶ τινες λέξεις τῆς αὐτῆς μεταφράσεως εἶναι δυσνόητοι.

Ἡ παρεχομένη εἰκὼν εἶναι ἡ ἀκόλουθος :

Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἐβραϊκοῦ	Μασωρητικὸν κείμενον
<p>Καὶ ἔθεσαν αὐτὸν εἰς τὸν κλωβόν, εἰς τὰς περόνας, καὶ προσήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, θὰ ὀδηγήσουσιν αὐτὸν εἰς τὸ φρούριον, διὰ νὰ μὴ ἀκουεταὶ ἡ φωνὴ τοῦ πλέου εἰς τὰ ὄρη Ἰσραήλ.</p>	<p>וַיִּתְּנֵהוּ¹ בְּסוּנָר² בְּתַתִּים וַיֹּבִיֵאֵהוּ³ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֹּבִיֵאֵהוּ⁴ בְּמַעְדוֹת לְמַעַן⁵ לֹא יִשְׁמַע קוֹלוֹ⁶ עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל⁷</p>
Μετάφρασις τῶν Ο΄	Προϋποτιθέμενον ἐβραϊκὸν
<p>Καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἐν κημῶ¹ καὶ ἐν γαλεά- γρᾶ², ἦλθεν³ πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ εἰσήγαγεν⁴ αὐτὸν εἰς φυλακὴν⁵, ὅπως μὴ ἀκουσθῆ⁶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ⁷ ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ Ἰσραήλ.</p>	<p>וַיִּתְּנֵהוּ¹ בְּסוּנָר² בְּתַתִּים וַיֹּבִיֵא³ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֹּבִיֵאֵהוּ⁴ בְּמַצְרוֹת⁵ לְמַעַן⁶ לֹא יִשְׁמַע קוֹלוֹ⁷ עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל⁷</p>

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς μεταφράσεως πρὸς τὸ πρωτότυπον προκύπτουν τὰ ἑξῆς :

- 1) **בְּסוּגָר**, ἡ μετάφρασις προϋποθέτει τοῦτο ἄνευ ἄρθρου, ἦτοι **בְּסוּגָר**.
- 2) **בְּהִתְקַב**, ἡ μετάφρασις προϋποθέτει ἐνικὸν καὶ οὐχὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἄνευ ἄρθρου μετὰ τὴν πρόθεσιν, ἦτοι **בְּהִתְקַב**.
- 3) **בְּיִבְהִי**, ἡ μετάφρασις προϋποθέτει **בְּיִבְהִי**.
- 4) **בְּיִבְהִי**, ἡ μετάφρασις προϋποθέτει **בְּיִבְהִי** (=καὶ εἰσήγαγεν), τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ὑποκείμενον τὸ **בְּבָבֶל מְלִךְ** (=βασιλεὺς Βαβυλωνῶνος), προσαρμολόμενον ἄριστα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ στίχου.
- 5) **בְּמַצוֹת** (=εἰς τὸ φρούριον), ἡ μετάφρασις προϋποθέτει **בְּמַצוֹת** (=εἰς φυλακὴν) ἄνευ ἄρθρου.
- 6) **וַיַּע** τοῦτο δὲν μεταφράζεται ἢ σκοπίμως παραλείπεται ἐν τῇ μεταφράσει.
- 7) **לֵא** (=εἰς), ἡ μετάφρασις προϋποθέτει **לֵא** (=ἐπὶ)

Πρὸς τούτοις δέον νὰ διακριβωθῇ πλήρως ἡ ἔννοια τῶν λέξεων «κημὸς» καὶ «γαλεάγρα».

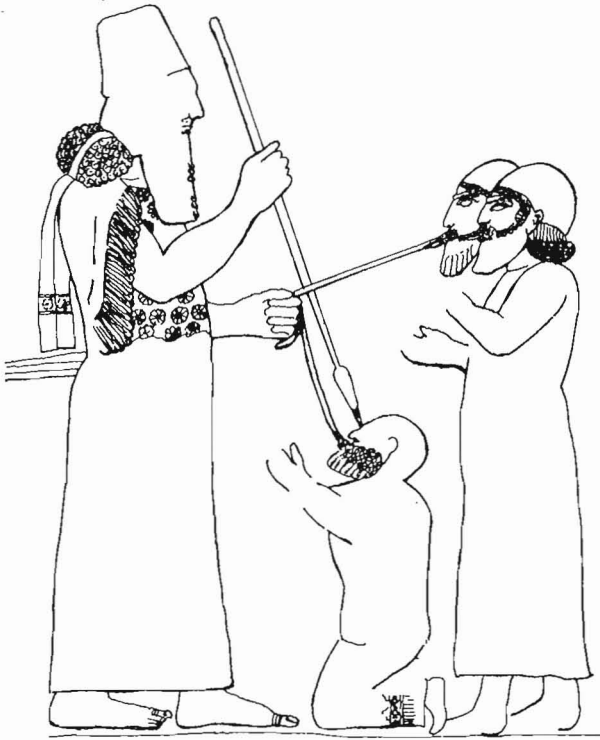
Ἡ λέξις «κημὸς» (ἐκ τοῦ β. κημῶ = φιμώνω) εἶναι πολυσημάντος¹, σημαίνουσα : 1) Πλέγμα ἢ φίμωτρον τιθέμενον περὶ τὸ στόμα τοῦ ἵππου.² 2) Σάκκον κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ αὐχένος τοῦ ἵππου, εἰς ὃν εἰσέρχεται τὸ στόμα αὐτοῦ διὰ νὰ τρώγῃ, τὸ τάγιστρον. 3) Ὑφασμά τι χρήσιμον εἰς τοὺς ἄρτοποιούς διὰ νὰ καλύπτουν ρῖνα καὶ στόμα. 4) Φορβεία. 5) Πλεκτὸν δοχεῖον χρήσιμον διὰ τὴν ἄγραν τῆς πορφύρας. 6) Τὸ ἐν εἴδει χωνίου ἀνώτατον μέρος τῆς κάλπης δι' οὗ ἐρρίπτοντο αἱ ψῆφοι ἐν τῇ δικαστικῇ ὕδριᾳ. 7) Γυναικεῖον κόσμημα.

Πρὸς τὴν ὅλην ἔννοιαν τοῦ στίχου οὐδεμία ἔννοια τῆς ἐλληνικῆς λέξεως προσφέρεται, πλὴν ἴσως τῆς πρώτης («φίμωτρον»), ἀλλ' οὐδέποτε τίθεται φίμωτρον εἰς τοὺς συλλαμβανομένους. Ἡ λέξις «κημὸς» κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν ἄλλην, νέαν ἔννοιαν παρεχομένην ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τὸ ὁποῖον μεταφράζει. Πράγματι οἱ ἑβδομήκοντα μεταφράζουσιν οὕτω τὴν λέξιν **קִי** (ἐκ τοῦ **קִי**=περόνη, διὰ τῆς ὁποίας διαπερᾶ τις τὴν ρῖνα ἢ τὰς παρεϊὰς ἢ τὸ χεῖλος ἐνὸς ζώου ἢ αἰχμαλώτου διὰ νὰ ὀδηγήσῃ τοῦτον δι' ἐνὸς σχοινίου)³. Αὕτη

1. Δ. Δημητράκου, Λεξικὸν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης.

2. Ξεν. Ἴππ. 5,3.

3. Πρβλ. W. Gesenius- F. Buhl, Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament, Berlin 1959.-L. Köhler-W. Baumgartner, Lexikon in Veteris Testamenti Libros, Leiden 1958. Τοῦτο εἶναι γνωστὸν ἐξ ἀρχαιολογικῶν παραστάσεων (βλέπε εἰκόνα).

Ὁ Σαργῶν Β' (722-705 π. Χ.) κρατεῖ καταδικῶς δι' ἱμάντων, οἱ ὅποιοι καταλήγουσιν εἰς δακτυλίους ἐξερτημένους ἐκ τοῦ ἄνω χεῖλους αὐτῶν.

ἀπαντᾶται ἐλαχίστας φορές ἐν τῷ πρωτοτύπῳ κειμένῳ (6κις), ἀλλὰ δὲν ἀποδίδεται ὁμοιομόρφως ἐν τῇ μεταφράσει τῶν ἐβδομήκοντα.⁴ Κατὰ συνέπειαν ἡ λέξις «κημὸς» δέον νὰ σημαίη ἐνταῦθα «περόνη, ἄγκιστρον».

Ἡ λέξις «γαλαάγρα» (ἐκ τοῦ «γαλῆ» καὶ «ἄγρα») εἶναι ἀπαξ λεγόμενον

4. Ἐν Δ' Βασιλ. 19,28 «ἄγκιστρον», Ἰεζ. 29,4 «παγίς» Ἐξέδ. 35,22 «σφραγίς», Ἡσ. 37,29 «φιμὸς», Ἰεζ. 19,4 καὶ 38,4 «κημὸς». Ὅπως δὲποτε ὁμοίως ἡ λέξις ΠΠ μεταφράζεται διὰ τοῦ «κημὸς» καὶ οὐχὶ ἡ קֶמֶח . Ἐὰν τὸ κείμενον τῶν Ο' δίδει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀντιστρόφως μεταφράζει ταύτας τὰς λέξεις, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς σειρᾶς τῶν λέξεων ἐν τῇ μεταφράσει. Ἐντεῦθεν ἐρμηνεύεται καὶ ἡ σύγχυσις εἰς τὸ ἔργον τῶν E. Hatch-H. Redpath, A Concordance to the Septuagint, Graz 1954 ἐνθ. II, 763-σύγχυσις, ἡ ὁποία παρέσυρε καὶ τὸν ὑποφαινόμενον εἰς τὸ περὶ «γαλαάγρας» ἄρθρον ἐν Θ.Η.Ε. τόμ. Δ', 170.

καὶ σημαίνει : 1) Ἐν εἶδος παγίδος πρὸς ἄγραν ἀγρίων γαλῶν καὶ ἰκτίδων.⁵
 2) Παγίδαν πρὸς σύλληψιν θηρίων.⁶ 3) Κλωβὸν πρὸς κάθειρξιν.⁷

Ἐκ τῶν τριῶν ἐννοιῶν ἡ λέξις ἔχει ἐνταῦθα τὴν τρίτην, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀντιστοίχου ἐβραϊκῆς **גַּיְוֹ**⁸. Αὕτη εἶναι δάνειον ἐκ τῆς ἀκκαδικῆς **šigaru**⁹ ἢ τῆς αἰγυπτιακῆς γλώσσης.¹⁰

Ὁ στίχος οὗτος προέρχεται ἐξ ἐνὸς θρήνου διὰ τοὺς βασιλεῖς τοῦ Ἰούδα Ἰωάχαζ, Ἰωαχὴν καὶ Σεδεκίαν (Ἰεζ. 19,1-14) καὶ περιγράφει τὴν ἐξόντωσιν των. Ἀλληγορικῶς παρίστανται οὗτοι ὡς λέοντες (τοῦ Ἰούδα), οἱ ὅποιοι καὶ παγιδεύονται καὶ φυλακίζονται εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Ὁ στίχος 19,9 παριστᾷ τὴν αὐστηρὰν αἰχμαλωσίαν καὶ φυλάκισιν, τὴν ὁποίαν ὑπέστη εἰς τούτων, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἀκούεται πλέον ἡ φωνὴ ἀπὸ τοῦ κατοίκους τοῦ Ἰσραήλ¹¹.

5. Πρβλ. Ὑπερειδ. ἀποσπ. 34,239. καὶ μεταφορικῶς Σεκούνδ. Γινῶμαι 17 «ἀνεωγμένη γαλεάγρα».

6. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην κατατάσσεται ἐσφαλμένως καὶ ὁ ὑπὸ ἐξέτασιν στίχος ἐν Δ. Δημητράκου ἐνθ' ἄνωτ.

7. Διογ. Λαέρτιος 5,5, «ἐν σιδηρᾷ περιήγετο γαλεάγρα φθειριῶν».

8. Ἐν E. Hatch-H. Redpath, A Concordance to the Septuagint and the other Greek versions of the Old Testament, Granz 1954,

9. Ἐν H. Zimmern, Akkadische Fremdwörter, 1917 σ. 15.

10. Ἐν W. F. Albright, the Vocalization of the Egyptian Syllabic Orthography, 1934 61-65.

11. Εἶναι συνήθης παρ' Ἰεζεκιήλ ἡ ἀναφορὰ εἰς τὰ ὄρη τοῦ Ἰσραήλ ἀντὶ τῆς χώρας ἢ τῶν κατοίκων.